

PAR SIA "SEA BREEZE"
2./3. LPP.

AKTUALITĀTES

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Ar jūru pa dzīvi 2
- Foreles var audzēt arī tā 4
- Latvijas produkti, kas iekļauti ES kvalitātes politikas pārtikas shēmās 5
- Iepazīstam Somijas zivsaimnieku darba pieredzi 6

ZIVSAIMNIECĪBAS NOZARES IZTURĒTSPĒJAS IZAICINĀJUMI

Gatavojoties jaunajam plānošanas perioda atbalstam, ir svarīgi izpētīt zivsaimniecības uzņēmumiem aktuālos izturētspējas izaicinājumus un pielietojamos risinājumus. Atbildot uz to, Agroresursu un ekonomikas institūts šogad no aprīļa līdz jūnijam veica zivsaimniecības nozares uzņēmumu aptauju un intervijas ar nozares pārstāvjiem.

Izturētspēja (sinonīms – noturība) ietver ekonomiskus, sociālus, vides un pārvaldības pasākumus. Tā tiek saistīta ar uzņēmumu spēju atgūties no stresa vai traucējumiem un pielāgoties nākotnes stresam un traucējumiem. Spēja samazināt savu ievainojamību pret sagaidāmiem un negaidītiem notikumiem, spēja mainīties un pielāgoties mai-

nīgajai videi, spēja atjaunoties pēc iespējas īsākā laikā traucējoša notikuma gadījumā kļūst par nozīmīgiem faktoriem turpmākajai uzņēmumu un visas nozares konkurētspējai.

Nozarei kopīgi ir personāla, finanšu un regulējošie riski, kas ir ar vislielāko ietekmi. Tirgus un apgādes riski ir nozīmīgi zivju apstrādei. Covid un karš Ukrainā ir divi nozīmīgākie faktori, kas ietekmēja nozares uzņēmumu rīcību krīzes situācijā, valsts pasākumus tās mazināšanā. Nozares uzņēmumu turpmākās rīcības izturētspējas stiprināšanā nosaka uzņēmumu vajadzības un mainīgā situācija. Galvenās problēmas, ar ko saskārās zivsaimniecības nozares uzņēmumi pēdējos gados, bija: resursu cenu pieaugums, administratīvās prasības, finanšu trūkums, darbaspēka trū-

kums, zvejniecībā arī zivju resursu trūkums.

Zivsaimniecības sektoriem bija atšķirīgi ietekmējošie faktori. Covid-19 gadījumā mazākiem zvejas uzņēmumiem ir bijušas lielākas grūtības, īpaši ar zivju produkcijas realizāciju. Piekrastes zvejniekiem kara dēļ nokritās cenas, tajā pašā laikā nebija problēmas ar vietējo un nepārstrādāto zivju noietu. Akvakultūras uzņēmumiem bija atšķirīga situācija atkarībā no ražošanas tehnoloģijas. Akvakultūrā karš ļoti atsaucās uz izejmateriāliem, barību, energoresursiem. Apstrādes sektorā Covid-19 ietekmē mainījās piegādes, pārtrūka tiešā komunikācija. Ukrainas kara dēļ nozīmīgs tirgus apstājās, tā rezultātā sekoja piegāžu ķēdes satricinājumi un krass ražošanas resursu cenu kāpums.

► 8. lpp.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

ZIVSAIMNIECĪBAS TĪKLS

PIEKRASTES ZVEJA

AR JŪRU PA DZĪVI

Foto: SIA "Sea Breeze" un Anatolija Molokanova arhīvs

Kuģa "Libava" komanda

Šoreiz stāsts par Liepājas piekrastes zvejnieku Anatoliju Molokanovu un viņa uzņēmumu SIA "Sea Breeze". Ar Anatoliju tiekots Rīgā pie Ķīpsalas, kur viņš pietauvojies ar savu vēsturisko burinieku "Libava" un rīdziniekiem un Rīgas viesiem piedāvā unikālu atpūtas iespēju – korporatīvos pasākumus, bērnu dzimšanas dienas, kāzas un izbraucienus uz kuģa Daugavā.

Sākums – uzņēmuma izveide

Anatolijs ir beidzis Liepājas Jūrnieceības koledžu un pēc tam strādājis uz lielajiem kuģiem jūrā kā stūrmanis. Arī patlaban ir saglabājusies viņa saikne un sadarbība ar koledžu, kuras audzēkņi viņa uzņēmumā dodas praksē un iesaistās laivas remonta darbos, praktiski iepazīstot jūrnieceības nianses.

Deviņdesmito gadu nogalē, strādājot uz kuģiem, Anatolijs ar aizrautību vēroja, kā Dānijas piekrastē zvejo ar maziem zvejas kuģiem, kas ir pilnībā aprīkoti un uz kuriem strādāja tikai divi zvejnieki. Turpat bieži tika novēroti arī burinieki, tas bija tik iespaidīgi un vienreizēji, ka viņam dzima sapnis par šādu kuģi un tādu dzīves veidu. Tā arī radās divi mērķi – uzsākt darbu piekrastes zvejniecībā un kādreiz, ja būtu tāda iespēja, uzbūvēt savu burinieku.

2001. gadā kopā ar draugu, arī piekrastes zvejnieku Vilni Brikmani, tika izveidots piekrastes zvejniecības uz-

ņēmums "Majoka", kura nosaukums ir par godu viņu pirmajam zvejas kuģim, kas tika iegādāts Dānijā.

Jau pēc darbības uzsākšanas tika iegādāts arī otrais kuģis "Sea Breeze", kas vēlākos gados tika nodots sagriešanai un par to saņemta kompensācija. Iegūtie līdzekļi ir kā nozīmīgs sākums Anatolija jaunā piekrastes zvejniecības un tūrisma pakalpojumu uzņēmuma SIA "Sea Breeze" dibināšanai 2006. gada nogalē un sapnim par vēsturiskā burinieka "Libava" būvniecību.

No tīkliem līdz zvejai ar stāvvadiem

Ar piekrastes zvejniecību Anatolijs nodarbojas jau vairāk nekā 20 gadus, sākotnēji tika zvejots ar tīkliem, bet pirms astoņiem gadiem, viesojoties pie Lietuvas amata brāļiem, radās liela interese par zvejošanu ar stāvvadu. Pamats šādas ieceres turpmākai īstenošanai bija tajā brīdī pieejamie stāvvadu zvejas limiti.

Anatolijs atzīst, ka viņš ir ļoti aizrautīgs cilvēks un viņam ir svarīga precizitāte, un arī šī iecere nav izņēmums. Jau no sākuma ilgs laiks (aptuveni trīs gadi) tika ieguldīti izpētes procesā, lai izveidotu pēc iespējas labāku stāvvadu. Tika pieļauts ļoti daudz kļūdu. Nepieciešamās zināšanas iegūtas, apmeklējot Lietuvas kolēģus un mācoties no pieredzējušiem Latvijas meistariem.

Ilgu laiku meklēja arī laivu, kas piemērota tieši zvejai ar stāvvadu, uz tās

tika uzstādīts viss nepieciešamais aprīkojums un sistēmas, lai pēc iespējas vairāk samazinātu fiziska darba nepieciešamību, t. i., padarītu zvejas procesu pēc iespējas vieglāku. Kopumā panākts, ka ar esošajiem stāvvadiem var tikt galā divu cilvēku komanda.

Patlaban tiek zvejots tikai ar stāvvadu. Anatolijs atkarībā no laika apstākļiem plāno uzsākt zveju gada beigās – decembrī. Aktīvākā sezona sākas tajā brīdī, kad parādās stintes (salakas), reņģes un pēc tam jūras grunduļi. Intensīvākie darba mēneši ir aprīlis, maijs un jūnija sākums. Stāvvada priekšrocība, ja ir labs laiks, ir tajā, ka tas var stāvēt visu sezonu, t. i., līdz Jāņiem, kad beidzas jūras grunduļu zveja. Tad stāvvadi tiek izņemti, veikta to remontēšana, jo tos sarauj gan roņi, gan ietekmē laika apstākļi.

Roņi ir ļoti daudz. Salīdzinot ar tīkliem, stāvvadiem roņu kaitējums varbūt ir mazāks, bet trūkums ir tajā, ka stāvvads visu laiku atrodas vienā un tajā pašā vietā, kuru roņi ļoti labi zina. Bieži tie zvejniekus izbrīnīti sagaida pie stāvvada un it kā jautā: "Ko tad tu šeit dari?" Roņi var saplēst stāvvadus, bet kaitējums ir arī tajā, ka tie atbaida no stāvvada zivis. Vēl viena problēma ir tā, ka roņi bieži paši iepeld iekšā stāvvadā. Lai šādu iespēju samazinātu, Anatolijam padomā ir pāris pilnveidojumu, kuri tiks pārbaudīti praksē, lai vēlāk varētu pateikt, vai tie strādā.

Roņu radītie postījumi ir nepārprotami, un Anatolijs atzīst, ka ir pavi-

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, zivjutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV/ZIVJUTIKLS

sam normāla prakse, ja līdzī zvejā ir viss nepieciešamais, lai jūrā uz laivas veiktu stāvvada lāpīšanas darbus. Šis darbs ir tik ļoti atstrādāts, ka rokas jau pašas to automātiski paveic.

Arī šobrīd, kad liekas, ka viss jau ir izdarīts un darba process atstrādāts pilnībā – Anatolijs meklē un arī atrod iespējas pilnveidot savu darbu. Tā pēdējās atziņas iegūtas šajā gadā, nolaižoties ar akvalangu ūdenī un aplūkojot, kā viņa ieliktie stāvvadi stāv uz grunts. No šī skata punkta bija skaidri redzamas kļūdas, un, kā atzīst Anatolijs, ziemas mēnešos darbs būs nodrošināts – pāršūjot, pilnveidojot un sagatavojot esošos stāvvadus nākamajai sezonai.

Vēsturiskais burinieks “Libava”

Jau iepriekš minēts, ka sapnis par savu vēsturisko burinieku lolots ilgus gadus. Likteņa sakrītības rezultātā tika atrasta kuģu būvētāva, kas nodarbojas tieši ar vēsturisko kuģu būvniecību. Tā ilgusi divus gadus, no kuriem pirmajā gadā tika veikta rūpīga vēstures liecību izpēte, plānošana un rasējumu izstrāde līdz nianšiem. Izvērtējot iespējas, nonāca pie autentiska 17. gadsimta holandiešu sekla iegrimes pārstāvniecības (atpūtas) kuģa modeļa. Šādi kuģi Hercoga Jēkaba laikā tika būvēti arī Latvijas kuģu būvētavās, kas atradās Liepājā, Ventspilī un Kuldīgā. Pirms trim gadsimtiem šie kuģi bija gandrīz visu karaļnamu flōšu sastāvā.

Burinieka priekšu lepmi rotā lauva, kas ņemta no Liepājas ģerboņa. Nozīmīgs ir arī izvēlētais burinieka nosaukums – “Libava”, kas ir cēlies no Liepājas vēsturiskā vāciskā nosaukuma “Libau”. Burinieks ūdenī svinīgi nolaists 2008. gada septembrī.

Burinieka korpuss izgatavots no kva-

litatīva kokmateriāla, drošību garantē mūsdienīga navigācijas sistēma un jaučīgs dzinējs. Kuģa konstrukcija ir ideāli piemērota kuģošanai Baltijas jūrā. Liekāmājam ceļojumiem pierādījuši, ka “Libava” spēj pārvarēt jebkuru vētru.

Šobrīd tas katru gadu pēc piekrastes zvejas sezonas noslēguma piedalās dažādos Starptautiskās Baltijas buru kuģu asociācijas (*Baltic Sail*) dalībvalstu un pilsētu pasākumos par godu vēstures notikumiem un citiem svētkiem.

“Libava” sevi lieliski parādījusi ikgadējos starptautiskajos buru kuģu svētkos Gdaņskā (Polijā), Svinoujscē (Polija), jūras svētkos Tallinā (Igaunija), Klaipēdā (Lietuva) un vēl citās Baltijas jūras pilsētās. Tādās reizēs kuģis veic jūras izbraukumus ar viesiem, organizē dažādus pasākumus un piedalās vēsturiskajās jūras kauju rekonstrukcijās.

Ik gadu kapteinis Anatolijs un viņa komanda arī Latvijā – Liepājā, Jūrmalā un Rīgā – piedāvā visiem jūras romantikas cienītājiem doties neaizmirstamā ceļojumā pa Baltijas jūras viļņiem vai Daugavu.

Atbalsts un zvejniecības attīstības iespējas

Jautāju Anatolijam, kā viņš vērtē piekrastes zvejniecības attīstības iespējas un vai ir vēl kaut kas, kam būtu jāpievērš uzmanība, runājot par šo jomu.

Pēc viņa teiktā, zvejniecība arī turpmāk var pastāvēt tikai pie viena pamatnosacījuma – ja Baltijas jūra dzīvos, jo jūra lēnām mirst, un to veicina vairāki negatīvi faktori: dažādu gāzu koncentrācija, lauksaimniecībā izmantotie augu aizsardzības līdzekļi u. c. Pēc Anatolija novērojuma, zvejniecība jūrā vairs nepastāv, jo, ja agrāk, braucot ar kuģi pa

jūru, bieži varēja satikt zvejas kuģus, tad šobrīd – zvejas kuģus vispār nesatiek.

Kā vienu no svarīgākajām lietām Anatolijs uzsver, ka ir patīkami, ka valdība ir pamanījusi piekrastes zvejniekus, t. i., kompensācijas par roņiem, kā arī investīciju projekti tieši piekrastes zvejniekiem un citas iespējas. Viņš saka: “Pat neticami, ka tas tiešām notiek”. Tas ir svarīgi, jo zvejniecībā nepieciešami būtiski ieguldījumi rīkos, darba procesa pilnveidošanā. Roņu radītie zaudējumi ir lieli, būtiska ietekme ir arī laika apstākļiem un sezonalitātei. Ja ņem vērā visus šos apstākļus, tad šīs jomas pastāvēšanai atbalstam ir ļoti svarīga nozīme.

Uzņēmums SIA “Sea Breeze” šogad ir veiksmīgi īstenojis projektu “Piekrastes zvejniecības attīstība uzņēmumā”, kura ietvaros tika iegādāts mobilais telefons un arī iekrāvējs – zivju transportēšanas procesa būtiskai uzlabošanai un atvieglošanai. Anatolijam turpmāko ieceru un mērķu ir daudz.

Novēlējums un secinājums

Zvejniekiem Anatolijs novēl pacietību un labus laika apstākļus, jo pārējais būs.

Iesakot sekot līdzī Anatolija un viņa komandas piedzīvojumiem un izmantot piedāvātās iespējas (*Facebook: Sailing ship Libava; Instagram: sailingshiplibava; web: libavasail.lv*).

Pēc sarunas ar Anatoliju, kāpjot no kuģa “Libava” klāja, sajūtu dzestru Daugavas upes ūdens šalku, tas ir atvērinoši un tajā pašā laikā mulsinoši, jo atrodamies Rīgas centrā, kur civilizācija un ātrums ņem virsroku, bet laiks, kas pavadīts sarunā uz kuģa, pagāja nemanot un bija kā tik nepieciešamā izrašanās no ikdienas raizēm un steigas. Sarunas beigumā Anatolijam jautāju, kāpēc viņš tomēr ir izvēlējis savas dzīves lielāko daļu saistīt ar jūru? Viņa atbilde ir lakoniska un skaidra: “Jūra – tā ir brīvība.”

Anatolijs ir spilgts piemērs tam, ka zvejniecība ir dzīvesveids un aizrautība, un šādā situācijā jārūnā ne tikai par zvejniecību, bet arī zvejniecības uzņēmumu darbības dažādošanu, zvejnieku mērķtiecību un neatlaidību, kuru novēlu ikvienam. **ZI**

Kuģis “Libava”

Aleksejs KAČANOVŠ,
LLKC Liepājas konsultāciju
biroja vadītājs
e-pasts:
aleksejs.kacanovs@llkc.lv
tālrs. 27843096

AKVAKULTŪRA

FORELES VAR AUDZĒT ARĪ TĀ

Ginta Nordena zemnieku saimniecība “Avotiņi” atrodas Tukuma novada Jaunpils pagasta Struteles muižas “Struteles Avotiņos”. Makšķernieki šo vietu sauc vienkārši par Skolas dīķi.

Gintu Nordenu pazīstu jau gandrīz desmit gadu, un ir bijis interesanti vērot, kā viņš pamazām un neatlaidīgi attīsta savu saimniecību praktiski tikai ar paša saimniecībā nopelnīto. Visas idejas ir ļoti racionālas, un, tā kā ieguldīta tiek paša grūti pelnītā naudiņa, arī viss ir rūpīgi pārdomāts un septiņas reizes nomērīts. Rezultātā Gintam izdodas tikt līdz pozitīvam rezultātam, lai gan sākumā daļa laba ideja liek nozares ekspertiem šaubīties un neticīgi kratīt galvas...

Idejas ir interesantas

Idejas gana interesantas, piemēram, audzēt karpas dīķī ar nozvejas blīvumu rudenī 4 līdz 6 tonnām no hektāra vai audzēt karpas intensīvā polikultūrā ar zandartiem, vai, piemēram, audzēt varavīksnes foreles kanalizācijas betona grodos.

Šoreiz plašāk gribu parunāt par foreļu audzēšanu betona kanalizācijas grodos. Pirmsākums šai idejai meklējams 2017. gada karstajā vasarā, kad saimniecībā gāja bojā visas varavīksnes foreles, kuras tobrīd tika audzētas parastā zemes dīķī grozu sistēmā. Bojāejas iemesls – pārāk uzsilis ūdens, proti, virs 25 °C. Bija sāpīgi toreiz skatīties, kā foreles cita pēc citas uzpeld ar vēderiem uz augšu, saprotot, ka īsti neko lietas labā nevar darīt, turklāt vasaras karstums turpinās. Atlika vien zivju ražu norakstīt zaudējumos. Bet Ginta gadījumu ļoti labi raksturo teiciens, ka tas, kas mūs nenogalina, padara mūs stiprākus. 2017. gada vēlā rudenī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs organizēja pieredzes apmaiņas braucienu zivju audzētājiem uz Poliju. Šai braucienā, protams, piedalījās arī Gints Nordens. Trīs dienu laikā tika apmeklētas sešas poļu saimniecības un vienā no tām Ginta uzmanību piesaistīja foreļu audzēšana recirkulācijas sistēmā telpās, baseinos. Toreiz apskatījām foreļu audzēšanu baseinos, kas bija 6 metru diametrā un 4 metru dziļumā. Tie aprīkoti ar bioloģisko filtru, mehānisko filtru, cirkulācijas sūkņiem un apskābekļošanas sistēmu. Audzēšana notika jaunā, siltinātā metāla angārā ar rekuperācijas sistēmu. Viss tur bija smuki un

Foto: no saimniecības arhīva

“Avotiņu” saimnieks Gints Nordens

ar glanci izveidots, un, protams, tam bija izlietoti lieli finanšu līdzekļi. Ideja bija rokā, bet šāda nauda nepieejama... Ko darīt? Gints izdomāja, ka samalko polipropilēna baseinu vietā var izmantot parastos divmetrīgos betona kanalizācijas grodus, ka dārgo mehānisko filtru vietā izmantojot parastas porolona švammes, savukārt ūdens apskābekļošanai – ekonomiskus membrānas kompresorus utt. Tādējādi zivsaimnieks izveidoja pats savu, zemāku izmaksu versiju foreļu audzēšanai ūdens recirkulācijas sistēmā. Patlaban viņš apsaimnieko nelielu recirkulācijas sistēmu, kura sastāv no trijām atsevišķām, savstarpēji neatkarīgām audzēšanas sistēmām. Viena sistēma sastāv no diviem betona grodu baseiniem un filtrācijas-cirkulācijas sistēmas. Viens grodu baseins sastāv no diviem vertikāli saliktiem grodiem un betonētas grīdas ar apakšā iestrādātu ūdens noplūdes trupu. Baseina kopējais dziļums ir 1,5 m + 0,5 m, ko sastāda vertikāla plastikāta maliņa, kurai pāri pārlikts siets – lai foreles nelektu ārā. Tālāk sistēmas darbību nodro-

šina trīs membrānas kompresori, viens ar ražību 80 litru minūtē un divi ar 45 litru ražību minūtē.

Ūdens cirkulāciju nodrošina sūkņi ar ražību 3,5 m³/h, katrā baseinā pa vienam sūkņim, elektrības patēriņš katram 20 w. Svaiga ūdens papildināšana nepieciešama 10–15% diennaktī. Sistēmas papildināšanai tiek izmantots iepriekš sagatavots pazemes ūdens. Ūdens sagatavošanai tiek izmantota vienkārša, paša izveidota ūdens atdzelžošanas iekārta, ar kuru iespējams iegūt kristāldzīdu ūdeni.

Lai nodrošinātu baseinos optimālu ūdens vidi, virs baseiniem izbūvēta vienkārša koka karkasa nojume 65 m² platībā, sienas apvilkta ar armētu plēvi, tādējādi nodrošinot, ka saule neiespīd ūdenī tieši un ūdens vasarā tiek saglabāts forelēm patīkami vēss.

Ginta vārdiem runājot, dārgākais sistēmas darbināšanā ir ūdens aerācija (apskābekļošana) un svaiga apmaiņas ūdens nodrošināšana.

Foreļu audzēšana tiek uzsākta aprīļa vidū, iepērkot mazulus ar vidējo svaru 100 g/gab.

Foreles tiek audzētas līdz 30 kg/m³ blīvumam, pēc saimnieka aprēķina sistēmas maksimālā kapacitāte 35 kg/m³, tādējādi vienā betona groda baseinā 6 mēnešos tiek sasniegts nozvejas blīvums 125–132 kg. Zivis tiek audzētas līdz aptuveni 800 gramu lielam svaram. Šeit interesanti piebilst, ka, lai sasniegtu lielāku saimniecisko izdevīgumu, šī audzēšanas sistēma tiek izmantota aptuveni 6 mēnešus gadā, proti, no aprīļa vidus līdz septembrim–oktobrim. Vasaras beigās, kad sāk pazemināties ūdens temperatūra dīķos, zivis no baseiniem tiek pārvietotas uz dīķi, kur tiek barotas un turpina augt līdz decembra sākumam.

Foreles tiek audzētas betona grodos

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, zivjutikls@llkc.lv

WWW.LLKCVLV
WWW.LAUKUTIKLSLV/ZIVJUTIKLS

Daļa zivju tiek salaistas dīķī izvietotos tīkla grozos, lai būtu iespējams piedāvāt zivis arī tiem, kas nemakšķerē. Decembrī tiek atklāta foreļu makšķerēšanas sezona, kura ilgst līdz februāra vidum, tad arī izaudzētais ir iztirgot un var sākt domāt par nākamo sezonu. Atbrīvotajos audzēšanas baseinos līdz Ziemassvētkiem tiek turētas no dīķiem nozvejotās karpas, kur tās ir ērti saķeramas.

Runājot par sistēmas rentabilitāti, šādi izbūvētā, pašu spēkiem izveidotā ūdens recirkulācijas zivju audzētavā, nerēķinot paša darbu, ieguldītās investīcijas ir atmaksājušās jau viena gada laikā.

Raksturojot sistēmu kopumā, Ginta Nordena atziņas ir šādas:

Mīnusi

– pavasarī grūti uzsildīt ūdeni, līdz ar to sākumā zivis par 1 mēnesi atpa-

liek augšanā;

– ja pie dīķa var neiet katru dienu, tad pie baseiniem jābūt klāt katru dienu;

– zivis jābaro, baseini jātīra un jāseko procesiem līdz katru dienu.

Plusi

+ vasarā, lielajā karstuma periodā ūdens nav siltāks par +16 °C;

+ zivis neapdraud zivju dabiskie ienaidnieki, zivju ēdāji;

+ zivis ir viegli noķerams pārdošanai;

+ zivis ir uzreiz lietojamas uzturā bez papildus peldināšanas tīrā ūdenī, nav “dūņu” piegādes;

+ zivīm nav parazītu;

+ salīdzinot ar dīķi, ir nepieciešams ievērojami mazāks ūdens daudzums un daudz mazāka platība, rēķinot uz vienu izaudzētas foreles kilogramu.

Sešos mēnešos tiek izaudzēts 600–750 kg foreļu.

Runājot par nākotnes plāniem, Gints kā galveno min sistēmas paplašināšanu. Šobrīd ir doma paplašināt audzēšanas iespējas vēl par 4 betona grodu baseiniem, jo zivju visiem nepietiek un pieprasījums pārsniedz saimniecības audzēšanas apjomus.

Vērojot Ginta Nordena darbošanos savā saimniecībā, nāk prātā kāda austrumu gudrā teiktais: vienīgais, kas mūs bremzē, ir fantāzija, nav neizdarāmu lietu, mums tikai reizēm trūkst ideju, kā to izdarīt... **ZI**

Raivis APSĪTIS,
LLKC eksperts
zivsaimniecībā
e-pasts:
raivis.apsitis@llkc.lv
tāl. 29233377

PĀRTIKA

LATVIJAS PRODUKTI, KAS IEKLAUTI ES KVALITĀTES POLITIKAS PĀRTIKAS SHĒMĀS

Ar mērķi aizsargāt konkrētu produktu nosaukumus, veicināt to unikālo īpašību saglabāšanu, kas saistītas ar ģeogrāfisko izcelsmi un tradicionālo gatavošanas veidu, Eiropas Savienībā jau kopš 90. gadiem darbojas īpaša kvalitātes politika, kuras shēmās iekļauti arī produkti no Latvijas.

Lai palīdzētu sabiedrībai atpazīt un izvēlēties produktus ar īpašu vērtību, LLKC uzsāk informējošo kampaņu par ES kvalitātes politikas pārtikas shēmās iekļautajiem produktiem no Latvijas.

Garantēto tradicionālo īpatnību shēmā, kuras galvenais kritērijs – produktam konkrētā teritorijā jābūt lietotam vismaz 30 gadus, recepti nododot no vienas paaudzes nākamajai, iekļauti trīs produkti: sklandraušī, salinātā rudzu rupjmaize, Jāņu siers.

Aizsargātas cilmes vietas nosaukuma shēmā visam procesam, sākot no audzēšanas līdz produkta iesaiņošanai, jānotiek konkrētajā ģeogrāfiskajā apgabalā. Šajā shēmā iekļauti: Latvijas lielie pelēkie zirņi.

Aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu shēma ietver produktus, kam piemīt īpašības vai reputācija, kas cieši saistīta ar konkrēto ģeogrāfisko apgabalu, turklāt vismaz vienu no ražošanas posmiem jāveic šajā apgabalā. Šajā shē-

Iepazīsti ES pārtikas kvalitātes shēmas!

mā iekļauti: Carnikavas nēģi, Rucavas baltais sviests, Salacgrīvas nēģi.

Protams, par šīm shēmām esam dzirdējuši, redzam arī atšķirīgās uzlīmes uz produktiem, bet – vai tādēļ mēs šos produktus izvēlamies iegādāties biežāk? Vai un kāpēc tie būtu jāiegādājas, tādējādi atbalstot arī to ražotājus?

Produktu iekļaušana ES kvalitātes shēmās ļauj saglabāt un izcelt katrā konkrētā valstī tapušus produktus, vairo patērētāja uzticību tiem un palīdz atšķirt kvalitatīvus produktus. Jo vairāk sabiedrība par tiem zina, izvēlas un tos iegādājas, jo ražotājs tos spēj labāk pārdot. Jāpiezīmē, ka šīm norādēm, kas atzītas arī par intelektuālo īpašumu, ir arvien lielāka nozīme tirdzniecībā starp ES un citām valstīm.

Atgādināsim, ka kopumā ES kvalitātes shēmās reģistrēti 68 garantēto tra-

dicionālo īpatnību produkti, 674 aizsargātas cilmes vietas nosaukumi un 906 aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu lauksaimniecības un pārtikas produkti.

Latvija ir ar senām tradīcijām zivsaimniecībā, un šī ir iespēja meklēt arī vēl citus produktus, kas virzāmi uz šīm shēmām. Ceļš uz ģeogrāfisko shēmu norāžu iegūšanu ir laikietilpīgs process.

Ja zivsaimniecības produkcijas ražotājiem ir nepieciešama plašāka konsultācija par iespējām virzīties uz kādu kvalitātes shēmu, sazinieties ar LLKC Zivsaimniecības nodaļu, 28304909, kristaps.gramanis@llkc.lv. **ZI**

Kristaps GRAMANIS,
LLKC Zivsaimniecības
nodaļas vadītājs
e-pasts:
kristaps.gramanis@llkc.lv
tāl. 63050227

CITĀS VALSTĪS

IEPAZĪSTAM SOMIJAS ZIVSAIMNIEKU DARBA PIEREDZI

Uzņēmuma “Kalatukku E. Eriksson” zivju pārstrādes cehā

Tīklu un murdu ražotnē “MUA-tuote in Pyhäranta”

LLKC Zivsaimniecības nodaļa organizēja mācību un pieredzes apmaiņas braucienu uz Somiju, lai kopā ar zivsaimniekiem no Mangaļsalas līdz Ainažiem skatītu, kā strādā piekrastes zvejnieki un viņu produkcijas pārstrādātāji Somijas dienvidrietumu piekrastē.

Pārstrāde

Tikāmies ar vienu no lielākajiem zivju un jūras velšu produktu ražotājiem Helsinkos: Kalatuku Eriksonu, kurš iekļāves *Kesko* un *KESPRO* uzņēmumu grupā. Izpilddirektors Miko Poikolainens iepazīstināja ar uzņēmuma vēsturi un šībrīža mērķi – būt ilgtspējīgam uzņēmumam. Saražotās produkcijas klāsts (832 dažādi produkti) ir augstas kvalitātes, jo galvenie sadarbības partneri ir restorāni, 70% saražotās produkcijas realizē viesnīcu, restorānu un kafejnīcu jeb *HoReCA* grupā. Uzņēmums ražo klientiem pielāgotus produktus, kuriem nepieciešams manuāls darbs. Ir arī liela apjoma produkti, kuriem nepieciešama ražošanas jauda ar augstu kapacitāti.

Pārsteidza ražošanas telpas – tās nav lielas, līdz ar to ir zemākas uzturēšanas izmaksas, tai skaitā zemes nomas maksa. Apstrāde, iepakojšana un uzglabāšana efektīvi izvietota divos stāvos, rūpīgi plānojot produktu aprites kārtību tajās. Protams, Somijas Pārtikas veterinārais dienests vēlētos, lai uzņēmumā būtu vairāk nekā 2 lifti un produktu aprīte nekrustotos, bet tā tiek plānota laikā un ir akceptēta.

Uzņēmums nodarbina vidēji 75 cilvēkus, darbs tiek organizēts maiņās,

lai pilnvērtīgi izmantotu telpas un ražošanas jaudu. Gada apgrozījums pārsniedz 20 miljonus. Sadarbojas gan ar vietējiem uzņēmumiem, gan ar ārvalstu partneriem Vācijā, Beļģijā, Nīderlandē, Zviedrijā, Dānijā, Norvēģijā un Islandē.

Varējām redzēt, ka uzņēmums “Kalatukku E. Eriksson” uzkrājis lielu pieredzi zivsaimniecības nozarē, ar ko labprāt dalās, par to pārliecinājāmies arī mēs – saņēmām gan atbildes uz uzdotajiem jautājumiem, gan redzot procesus uz vietas. Piemēram, zivju zvīņu noņemšanai tiek izmantots augstspiediena mazgātājs.

Pusdienas ieturējām zvejnieka ģimenes restorānā “Pyhämäan Pirtti”, kas atrodas Ūsikaupunki (<https://www.pyhamaanpirtti.fi/english>) – šeit saimnieko zvejnieka sieva un galdā tiek celti dažādās izstādēs godalgotie brētliņu rolmopši pēc paša zvejnieka receptēm. Somijā esot izplatīta prakse, ka arī lauku teritorijās

Uzņēmums “Niemisen kalastus Oy” – alumīniju laivu izgatavotājs Kustavi pašvaldībā

ēstuves piedāvā pusdienu piedāvājumu – samaksā konkrētu naudas summu un vari ieturēt maltīti zviedru galda stilā.

Apmeklējām šīs ģimenes zivju rolmopšu ražotni Ihamo zvejnieku ciematā – nelielu ēku, kurā top godalgotie gardumi 15–20 dažādās marinādēs, vidēji nodarbinot 2–7 darbiniekus. Pārsteidza vienkāršība, nelielās telpas un līgums ar *Tallink Silja*. Tomēr sarunā atklājās, ka zvejnieks jūrā vairs iet tikai savam priekam, rolmopšu ražotnei iegādājas jau gatavas zivs filejas. Zvejnieks norādīja – ir jāizvēlas prioritātes, jo laika visam nepietiek. To parāda arī viņa darbs – izvēloties konkrētu nišas produktu, strādājot tā popularizēšanā, arī nelielā saimniecībā var gūt ienākumus un sadarbības partnerus lielos uzņēmumos.

Piekrastes zveja un rīki

Piekrastes zveja Somijas dienvidrietumos pārsvarā notiek lielākos vai mazākos līčīšos un tā ir daudz mierīgāka nekā Latvijas piekrastē.

Apmeklējām “Niemisen kalastus Oy” – alumīniju laivu izgatavotāju Kustavi pašvaldībā. Zvejnieks – dumpinieks – tā uzņēmuma īpašnieku raksturoja Vietējās rīcības grupas pārstāvis, kurš gatavoja mums šī brauciena programmu. Par to pārliecinājāmies, kad tika demonstrētas dažāda izmēra plakandibena alumīnija laivas. Lielākajai laivai vidū ir izveidots zivju konteiners, kurā var iekraut 44 t zivju. Protams, ļoti reti laiva tiek pilnībā noslogota, bet, kad tas notiek, zivis ātri var nogādāt pircējam. Laiva aprīkota ar diviem jaudīgiem motoriem un tā var uzņemt arī iespaidīgu ātrumu. Pārliecinājāmies par to

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, zivjutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV/ZIVJUTIKLS

uz vietas, jo zvejnieks izmeta vairākus lokus līcī kopā ar grupas dalībniekiem.

Tomēr šeit arī secinājām, ka vides apstākļi šajā Somijas piekrastes daļā ir daudz labvēlīgāki zvejniekiem nekā mūsu piekrastē. Somu zvejniekam ir vieglāk ielaist vai izcelt zvejas rīku, kas tiek nostiprināts ar 1–3 enkuriem. Mūsējais murds prasa vismaz padsmīt enkurus.

Zvejnieks norādīja, ka roņu postījumi viņiem nav tik aktuāli, jo var izmantot dažādus zvejas rīkus (kas mūsu vēja vētrās nav droši), kā arī tiek maksātas kompensācijas par nogalinātajiem roņiem – tie tikai jānofotografē un jāiesniedz ministrijai. Tomēr somu zvejnieku sāpe ir lielais kormorānu skaits piekrastē.

Apmeklējām arī nelielu tīklu un murdu ražotni “MUA-tuote in Pyhäranta” Jilikalā. Šeit tiek tirgotas preces zvejniekiem un zivju apstrādei, kā arī šūti tīkli un izgatavoti zvejas rīki. Tīklu šūšanai tiek izmantotas trīs dažādas šujmašīnas, tai skaitā speciāla – svina auklas piešūšanai. Zvejas aprīkojuma veikala apvienojums ar tīklu šūšanas darbnīcu būtu vērtīgs papildu projekts arī Latvijā.

Zvejnieki varēja izpētīt apskatei izliktos divu veidu zvejas murdus, viens no tiem bija Somijā projektēts un ražots ar preču zīmi “Ahmatti”. Rīks tapis, sabalansējot izturību un lietojamību. Tas izgatavots no galvanizēta metāla, kas nokrāsots, nodrošinot ilgu kalpošanas laiku. Piekrastes zvejnieks vēlāk demonstrēja rīku darbībā – Pihjamā ostā, turpat krastā tika noķertas dažas zivtiņas. Rīki pieejami dažādos izmēros, kā arī iespējams ievietot ēsmu. Mums demonstrētā murda izmērs bija 100x70x50 cm un tā izmaksas aptuveni 130 eiro. Plašāk par rīku var uzzināt <https://www.ahmattikatiskat.fi/>.

Noslēgumā apmeklējām Pihjamā ostu, kur tikāmies ar Miku Haltu no Rietuma krasta, Zivsaimniecības vietējās rīcības grupas vadītāju, un vietējiem zvejniekiem. Varējām izpētīt murdus.

Murdiem tiek veidots dubultais tīkls, tādējādi roņi neplēšot pirmo līnuma kārtu, jo zivis atrodas tālāk – otrajā murda līnumā. Protams, joprojām neatbildēts jautājums ir – kā šo zvejas rīku varētu pielāgot mūsu vējainajai un atklātajai jūras piekrastei, jo šāda veida murdi neproduktīvi tika testēti 2012. gadā arī Latvijā.

Apmeklējām arī Zivsaimniecības sabiedrības virzītas vietējās attīstības

stratēģijas projekta ietvaros īstenoto piekrastes zvejnieku ostas ēku, kurā ir dalītas noliktavas rīkiem un instrumentiem, ledū ražojošā iekārta, zivju pirmapstrādes cehs, atpūtas telpa.

Zvejnieki stāstīja, ka viņu skaits arī Somijā piekrastē samazinās un zveju kvotas no somu zvejniekiem pārpērk Igaunijas zvejnieki. Somijas rietumu un dienvidu piekrastē ir aptuveni 200 piekrastes zvejnieku, bet kā komerc-zvejnieki darbojas tikai 45. Lai arī Somijas dienvidu–rietumu piekrastē ir daudz labvēlīgāki zvejas apstākļi, tomēr piekrastes zvejnieku skaits samazinās un jaunieši reti kurš izvēlas turpināt šo arodu.

Zvejnieku intereses pārstāv divas nevalstiskās organizācijas – viena zviedriski runājošo zvejnieku un otra no Helsinkiem uz austrumu pusi – somiski runājošo zvejnieku organizāci-

ja. Somu zvejnieki ir kūtri uz apvienošanas, vairāk izteikti individualisti.

Somu zvejnieki lielākoties savu lomu pārdod uzpircējiem. Savukārt mazais pārstrādātājs, ieguldot savu resursu tikai pārstrādē, spēj noslēgt liela apjoma ilgtermiņa sadarbības līgumu. Šis mudina izvērtēt pārstrādātāju vēlmes un organizēt B2B (uzņēmums uzņēmumam) aktivitātes arī Latvijā. **ZI**

Liene FELDMANE,
LLKC Zivsaimniecības
nodaļas projektu vadītāja
e-pasts:
liene.feldmane@llkc.lv
tālrs. 63050220

Jānis KRAVALIS,
LLKC Zivsaimniecības
nodaļas projektu vadītājs
e-pasts:
janis.kravalis@llkc.lv
tālrs. 27763321

laukiem būt

Mācības

- jauniešiem
- jaunažiem uzņēmējiem
- jaunienācējiem laukos

INFORMATĪVĀ DIENA

birojos visā Latvijā

jau 6. oktobrī

īsteno!

QR code: <https://www.laukutikls.lv>

laukutikls.lv
laukiembut@llkc.lv
Laukiem būt

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
Lauku tīkls
altūm
NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020
EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPAS INVESTITĀJAS FONDS
Eiropas Lauksaimniecības tīkls

1. lpp.

Zivju apstrādē bija izjūtams elektroenerģijas, eļļas un citu resursu cenu kāpums, kas īpaši bija sākotnējā periodā, pašlaik daļēji stabilizējies.

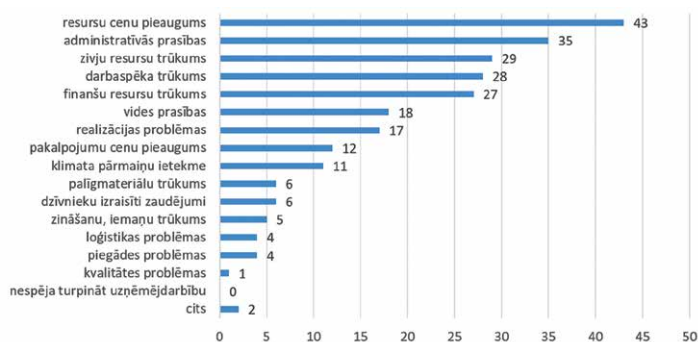
Esošas rīcības ir balstītas pašreiz novērojamās tendencēs. Reaģējot uz krīzes izraisītajām problēmām pēdējo trīs gadu laikā, nozares uzņēmēji ir veikuši ieguldījumus pamatlīdzekļos, cēlušies cenas, uzlabojusi darba apstākļus, veikuši ieguldījumus zināšanās, dzīvnieku postījumu mazināšanā, vides aizsardzības pasākumos. Zivsaimniecības sektoros pastāv atšķirības starp ieguldījumu darbībām.

Paredzot turpmākās darbības risku mazināšanā, uzņēmumi ir minējuši daudzveidīgus risinājumus. Tie ir ieguldījumi pamatlīdzekļos, atjaunojamajos energoresursos, cenu celšana, darba apstākļu uzlabošana, ieguldījumi vides aizsardzībā, zināšanas, IT, aizsardzība no dzīvnieku postījumiem, tirgus veicināšanas pasākumi. Pastāv plānotās darbības, kas katrā no sektoriem atšķiras. Izplatītākās zvejniecībā un apstrādē tās ir investīcijas pamatlīdzekļos, akvakultūrā – atjaunojamajos energoresursos. Neskatoties uz sektoru atšķirībām, nākotnē enerģija, klimats un viedās tehnoloģijas ir virzieni ar paredzamu izaugsmi.

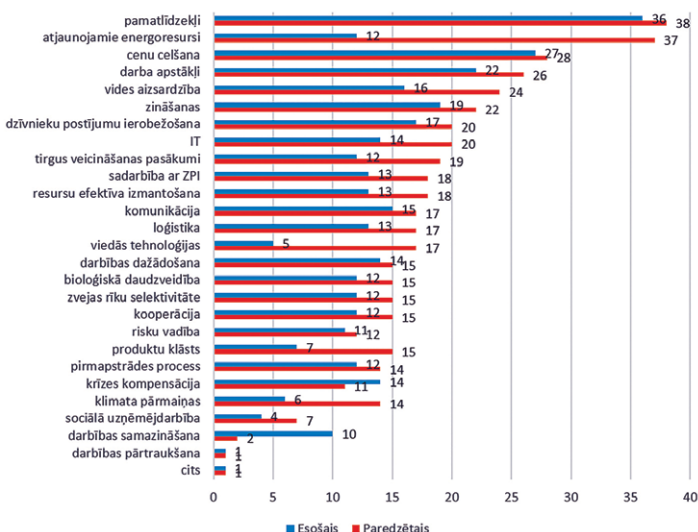
Pētījumā konstatēts, ka turpmāk uzņēmumi plāno piecas galvenās problēmas risināt ar 10 rīcībām. Resursu cenu pieaugums, administratīvās prasības, darbaspēka, finanšu, zivju resursu trūkums tiks risinātas ar šādām rīcībām: ieguldot atjaunojamajos energoresursos, pamatlīdzekļos, ceļot cenas, ieguldot darba apstākļu uzlabošanā, zināšanās, IT, resursu efektīvā izmantošanā, viedajās tehnoloģijās, produktu klāsta izmaiņās, komunikācijā. Visnozīmīgākie risinājumi ir ieguldījumi atjaunojamajā enerģētikā, cenu celšana un produktu klāsta izmaiņas. Tas var liecināt par risinājumu koncentrēšanos, nemeklējot papildus jaunas pieejas, izmantojot jau ierastos mehānismus. Nozarē esošo problēmu risinājumi ir nepietiekami – atsevišķu darbību īpatnsvārs varētu būt lielāks, piemēram, darbību dažādošana, pirmapstrādes process, risku vadība, kooperācija.

Valsts atbalsts ir tradicionāls, ko nosaka ES regulējums, tajā pašā laikā, uzsvāri

Zivsaimniecības nozares problēmas

Zivsaimniecības nozares veiktās un plānotās darbības

var būt fokusēti uz vajadzībām. Programma zivsaimniecības attīstībai darbojas kā uzticamības garantants un reizē veicina izturētspēju/noturību. Intervētie nozares pārstāvji pozitīvi vērtē valsts atbalstu krīzes situāciju pārvarēšanā. Tika maksāts par enerģijas, degvielas sadārdzinājumu un tirgus zaudējumiem. Te ir svarīgi – cik nozares uzņēmumi ir aktīvi iesaistīties, pauž savu viedokli, tajā skaitā dodot ieguldījumu – aptaujās un intervijās, lai sekmētu datus balstītu lēmumu virzību.

Neskaidrība, nedrošība par nākotni kļūst par mūsdienu jauno normu. Maziem uzņēmumiem raksturīgs, ka riski netiek analizēti, notiek seku likvidēšana, ir uzticēšanās problēmas, kur galā cieš business. Vairāk ir atbalstāmi kompleksi risinājumi – zvejniecības produktu uzglabāšana, pirmapstrāde, realizācija, veicinot investīcijas šajās jomās, uzņēmumu sadarbība, kas veidotu augstāku pievienoto vērtību un palielinātu izturētspēju.

Izmaiņas, kas skar nozari, atsevišķus sektorus un mainīgo neparedzamību, prasā rīcības, kas ir apstiprinātas, tajā skaitā

ieguldot riska plānošanā, komunikācijā, sadarbībā gan kopienas, gan nozares uzņēmumu līmenī, gan valsts institūciju līmenī. Daļa no problēmām – elektroenerģijas, gāzes un izejvielu sadārdzināšanās, darbaspēka trūkums – ir risināmas valsts līmenī. Vienojošais elements: nozarei jāspēj mainīties un attīstīties, vairāk pievēršot uzmanību tendencu izmaiņām tirgū saistībā ar vides aspektiem un resursu patēriņa samazināšanu, domājot par inovatīviem risinājumiem, produktivitātes celšanu un zaļā kursa virzību.²¹

Armands Pužulis, Agrolesursu un ekonomikas institūta Bioekonomikas nodaļa

Zivju Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centra Apgāda
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018, tālr.: 63050220
Iespiests "United Press Tipogrāfija"
Citejot un/vai pārpublicējot izdevuma
"Zivju Lapa" rakstus, atsaucē
obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem
Apgāda rakstiska atļauja.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

ZIVSAIMNIECĪBAS TĪKLS